

УДК 343.98:343.575

Калиновська О. І. – ад'юнкт наукової лабораторії з проблем розслідування злочинів навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, м. Київ; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6448-9720>

Особливості тактики обшуку під час розслідування злочинів у сфері нелегального обігу синтетичних наркотиків

Одним з основних чинників, який призводить до поширення наркотиків, насамперед «синтетичних», є їх легкодоступність. Реалії сьогодення засвідчують, що масштабне розповсюдження наркотиків здійснюють через мережу Інтернет, тому будь-хто (незалежно від віку) може придбати ці речовини, причому забезпечують сувору конфіденційність зацікавлених осіб. Синтетичні наркотичні речовини мають «формально легальний» характер, тому що законом не встановлена на них заборона. Висвітлено особливості підготовки та проведення обшуку в провадженнях, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, виокремлено речовини, що становлять оперативний інтерес, можливі місця їх виявлення, проаналізовано вплив цих особливостей на проведення зазначеної слідчої (розшукової) дії. Основною метою обшуку є виявлення та вилучення всіх речей і предметів, що знаходяться в незаконному обігу. В розглядуваній категорії проваджень відшукують і вилучають переважно такі предмети: наркотики; пристосування для їх зберігання, виготовлення, перероблення зі слідами наркотиків (посуд, пакування тощо.); гроші, цінності, предмети, одержані злочинним шляхом; підроблені медичні рецепти, квитанції, що стосуються справи; телефони, банківські карти тощо. Цей перелік не є вичерпним, оскільки під час обшуку об'єктами можуть бути різноманітні предмети матеріального світу. Увагу акцентовано на необхідності ретельної підготовки до проведення обшуку. Саме ретельність є запорукою належного затримання наркозлочинців, інакше як конкретна особа, підозрювана у вчиненні злочину, так і група, у складі якої вона діяла, можуть приховати сліди злочину. До негативних чинників, що ускладнюють розслідування злочинів у сфері нелегального обігу синтетичних наркотиків, належать такі: несформованість чіткої системи виявлення споживачів наркотиків; високий попит на наркотики в різних соціальних групах; недостатній контроль з боку правоохоронних органів за масовим розповсюдженням наркотиків через мережу Інтернет, ослаблення профілактичного напрямку їх роботи.

Ключові слова: наркотичні засоби; незаконний обіг; слідча ситуація; нарколабораторія; синтетичні наркотичні засоби; прекурсори; кримінальне провадження; слідчі (розшукові) дії.

Постановка проблеми. Масштаби і тенденції незаконного виготовлення й обігу наркотичних засобів та психотропних речовин упродовж тривалого часу становлять серйозну загрозу для здоров'я й добробуту людей, чинять негативний вплив на економічні, культурні й політичні засади суспільства.

В Україні вже немає жодного регіону, який мав би низький рівень наркотизації населення. Демографічні та соціологічні дослідження процесу поширення явища наркоманії протягом останніх десяти років засвідчують незворотні наслідки у структурі споживачів наркозасобів. Збільшується кількість осіб, що не працюють, частка жінок і неповнолітніх споживачів наркозасобів.

Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в державі, і труднощі, яких об'єктивно зазнає суспільство, вимагають від правоохоронних органів забезпечення надійної протидії незаконному обігу наркотичних засобів.

Правоохоронні органи України взяли на озброєння поряд з основними методами й засобами оперативно-розшукової діяльності також і порівняно новітні засоби кримінальної процесуальної діяльності – негласні слідчі (розшукові) дії, зокрема контроль за вчиненням злочину, проведення якого в кримінальних провадженнях, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, здійснюють, переважно, у таких основних формах, як контрольована поставка, контрольована та оперативна закупка. Крім цього, щорічно проводять спеціальні операції «Мак» і «Допінг», забезпечують участь у міжнародних операціях із протидії наркозлочинності. Однак причинами недостатньо ефективної протидії незаконному обігу наркотичних засобів залишаються недосконалість окремих методів розслідування, недовіра рекомендацій з проведення слідчих (розшукових) дій, відсутність криміналістичних програм з вирішення проблемних слідчих ситуацій, недосконалість розроблених криміналістичних комплексів, зокрема тактичних операцій, тощо.

Зазначене актуалізує окреслену проблему з-поміж напрямів криміналістичних досліджень.

Діяльність, пов'язана з процесуальними та криміналістичними проблемами проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків, потребує детального врегулювання й удосконалення у зв'язку з появою нових способів учинення злочинів цієї категорії, а також розробленням нових ефективних засобів протидії розкриттю цих злочинів, що, з одного боку, ускладнює виконання завдання кримінального провадження, а з іншого – надає нові можливості для ефективної протидії злочинам цієї категорії, швидкого й ефективного розслідування та розкриття злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків, установлення осіб, які їх вчиняють, каналів постачання наркотичних засобів, місць їх збуту тощо [1, с. 214].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти проблеми проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів цієї категорії висвітлено в працях таких учених: В. П. Бахіна, Р. С. Белкіна, В. В. Бірюкова, К. Г. Бичкової, С. Є. Віцина, В. І. Галагана, Ф. В. Глазиріна, Т. Б. Кулікової, Л. В. Лазаревої, Г. М. Меретукова, В. І. Михайлова, Л. П. Ніколаєвої, О. В. Одерія, І. В. Пирога, М. А. Погорецького, А. М. Поляха, С. О. Роганова, М. В. Салтевського, С. В. Слінька, І. І. Стативи, В. М. Федченка, А. Г. Філіпова, Р. М. Хакімова, К. О. Чаплинського, А. А. Шахмат'єва, В. М. Шевчука, А. А. Ялбуганова та ін. Водночас специфіку проведення такої слідчої (розшукової) дії, як обшук, у провадженнях про незаконний обіг синтетичних наркотиків дослідники вивчали лише побіжно, що пов'язано зі стрімким розвитком індустрії цих речовин.

Метою статті є аналіз особливостей тактики проведення обшуку під час розслідування злочинів у сфері нелегального обігу синтетичних наркотичних засобів з метою їх удосконалення для ефективного використання в процесі діяльності правоохоронних органів під час виявлення й розслідування злочинів цієї категорії.

Виклад основного матеріалу. Успішне розслідування злочинів безпосередньо залежить від кваліфікованого та швидкого проведення слідчих (розшукових) дій, перелік яких визначений кримінальним процесуальним законодавством України. Послідовність їх проведення залежить від конкретної слідчої ситуації.

Так, однією з основних слідчих (розшукових) дій у справах про незаконне виготовлення, зберігання і збут синтетичних наркотичних засобів є обшук. Головне його завдання – це виявлення слідів злочину (отримання нових і перевірка наявних доказів у кримінальному провадженні), а також перевірка слідчих та розшукових версій, встановлення обставин, які сприяють учиненню злочинів. Головна мета обшуку як пошукової дії полягає у виявленні джерел доказової та орієнтуючої інформації (виявлення знарядь злочину, речі, цінності, здобуті злочинним шляхом, або їх використання із цією метою) [2, с. 67].

Мета цієї слідчої (розшукової) дії залежить не лише від виду злочину (незаконного виготовлення, зберігання, збуту «синтетики»), а й від тих обов'язків особи, які вона виконувала в групі, місця проведення обшуку тощо.

Здійснене дослідження засвідчило, що об'єктами обшуку здебільшого є: житлові і нежитлові приміщення, підозрювані особи, їхній одяг. Обшук необхідно проводити несподівано для

обшукуваного та враховувати, що хімічне устаткування, хімічні речовини, напівпродукт «синтетики» і готовий до вживання наркотик можуть знаходитися в різних місцях, тому важливо спланувати одночасне проведення цієї слідчої дії.

Із цього приводу С. В. Войцеховська, Г. І. Грамович та Л. М. Калинкович зазначають, що особливість обшуку у справах, пов'язаних із незаконним обігом і вживанням наркотиків, полягає в тому, що розшукують переважно речовини та предмети невеликих і навіть дуже малих розмірів та доз, для приховування яких можуть бути використані різноманітні об'єкти повсякденного побуту й діяльності людини, вичерпний перелік яких заздалегідь скласти неможливо [3, с. 145].

Згідно з результатами аналізу слідчої практики в цій категорії злочинів, у житлових і нежитлових приміщеннях як схованки, призначені для зберігання наркотичних речовин і пов'язаних із наркотиками предметів та цінностей, здебільшого використовують:

а) електроприлади: системи пожежної сигналізації; вимикачі системи освітлення, розетки, електродзвінки; кондиціонери; розподільні щити, електропроводка, телевізійні антени; настінні телефонні апарати; холодильники (у фруктах, овочах, м'ясі тощо); телевізори, світильники, світломузичні системи; люмінесцентні лампи; електрообігрівачі;

б) меблі: оббивка і ніжки меблів, матраци, постільна білизна; складки фіранок і портьєр; дитячі ліжечка, візки, іграшки;

в) вентиляційно-каналізаційні системи: неробочі трубопроводи; пічні термоізолятори, труби; стелі, димоходи; повітроводи, водостічні жолоби, труби; унітази, раковини, ванни; контрольні люки водопровідної системи;

г) столярна обробка: порожнини дверей підвіконь, карнизів для фіранок, різноманітних перегородок (внутрішніх і зовнішніх стін), вікна, козирки дверей, віконні ручки, коробки, віконниці, тенти; екрани, які прикривають радіатори; опори сходів, перила; паркет, облицювальні плитки, килимки; рами картин, плінтуси, окантовка дзеркал, ікони; ящики і клітки для домашніх тварин;

д) предмети господарського призначення й особистого користування: сировина для нагрівальних приладів; резервуари з водою для гасіння пожеж; ящики для інструментів; пристосування для чищення димоходів, ганчірки для підлоги, порожнини ручок щіток для чищення унітазів, рулони туалетного паперу; предмети в аерозольній упаковці, баночки з-під крему, тюбики зубної пасти, тримачі для електричних зубних щіток, упаковки з-під лез, ручки помазків, флакони з парфумерними

рідинами; підставки до прасувальної дошки, білизняні карнизи; аптечки, лікарські упаковки, бинти, упаковки з-під них, рулони фольги; пакети зі сміттям і харчовими відходами; перуки; запечатані сигаретні пачки; собачі нашийники; різні пробірки й інші ємності; дрібні предмети, коробки з-під них, складені газети; конверти, закриті папки; шланги та пилозбиральні мішки пиłosосів; шкатулки з ювелірними виробами; матерчаті частини складних ліжок і порожнини їхніх каркасів; пустотілі елементи батарейок; фени, манікюрні набори, шахові дошки; подушечки зі шпильками або голками [3, с.146].

Значну кількість наркотичних речовин зберігають на кухні в холодильниках, газових плитах, замаскованими під різні спеції. Там тримають посуд та прилади, призначені для виготовлення наркотичних засобів. Характерними ознаками такого посуду є наявність бурих і темно-зелених плям, а також специфічних запахів.

Поширеними є випадки зберігання наркотиків у спеціально обладнаних схованках у стінах приміщення. Тому в процесі обшуку слід зважати на сліди свіжої штукатурки, фарбування стін, щойно поклеєних шпалер, дощок і колод, що відрізняються за фактурою чи іншими ознаками від решти матеріалів; більш глухий звук під час простукання стіни; брак вапна або штукатурки в пазах між дошками тощо.

Наркотичні речовини можуть зберігати також на території, що прилягає до будинку, у ємностях, закопаних у землю, під плитками садових доріжок, у частинах огорожі, льохах, вигрібних ямах.

Під час проведення обшуку слід враховувати, що устаткування, призначене для виготовлення синтетичних наркотиків, може знаходитися в трьох видах (станах):

1) робоче та зібране в установку для синтезу одного, декількох циклів виробництва наркотичного засобу або для процесу виготовлення загалом.

2) робоче та зберігається у валізах, коробках, дорожніх сумках тощо після проведення стадій синтезу наркотиків;

3) не придатне для подальшого використання, знаходиться в приміщенні в смітєвих відрах, целофанових пакетах, інших контейнерах, приготівлене для викидання.

У процесі проведення обшуку вилученню підлягають: синтетичні наркотики, хімічні речовини й обладнання, які застосовували під час їх синтезу, пакування й фасування; вітаміни й інші препарати, що додають у «синтетику» для ослаблення наркотичного ефекту, збільшення маси; захисні засоби, що застосовують у процесі виробництва, якими здебільшого є протигази та гумові рукавиці; предмети, у яких переносили,

зберігали, перевозили хімічні речовини, безпосередньо синтетичні наркотичні засоби; пакувальний матеріал, зокрема ампули різної ємності з дешевими за вартістю лікарськими препаратами, оскільки злочинці виливають з них ліки, заповнюють синтетичним наркотиком і запаюють горлечко ампул; предмети, що використовують для споживання синтетичних наркотиків, сліди рук на предметах; машинописні або рукописні тексти із записами про виготовлення, зберігання, збут «синтетики», канали постачання хімічних речовин, обладнання; проїзні квитки, чеки про купівлю препаратів, що додають у «синтетику»; гроші, матеріальні цінності, отримані за виготовлення, зберігання, збут синтетичних наркотичних засобів.

Під час обшуку необхідно вилучати гроші та матеріальні цінності, що належать не тільки злочинцєві, а й особам, які перебувають на його утриманні, тим, з якими він спільно мешкає, веде спільне господарство.

Перед проведенням такої слідчої (розшукової) дії, як обшук, слід визначити технічні засоби пошуку й інструменти, які необхідні для виявлення та нейтралізації перешкод (наприклад, металопрошукач, щуп, лабораторні ваги, оптичні прилади, викрутки, кліщі, розвідні ключі тощо). Для визначення виду синтетичного наркотику використовують експрес-аналіз за допомогою тестів (наприклад, фірми «Ваалтекс», США), унаслідок яких виявлені порошкоподібні речовини (залишки речовин на фільтрі, усередині колби) можуть набути певного забарвлення (наприклад, для фенциклідину характерне яскраво-блакитне забарвлення).

До складу слідчо-оперативної групи повинні входити відповідні фахівці, а саме: хіміки, фармацевти, пожежні, підричники, які допоможуть не тільки розпізнати виявлені речовини й одразу здійснити їх дослідження, а й ужити заходів для забезпечення безпеки слідчо-оперативної групи під час проведення обшуку. Фахівці-криміналісти можуть надати допомогу у виявленні схованок. Зібраний емпіричний матеріал засвідчує, що в 12,5 % кримінальних проваджень злочинці використовували схованки. Якщо об'єктом обшуку є квартира, офіс тощо, обов'язково необхідно спланувати спосіб проникнення в приміщення [3, с. 143].

У процесі обшуку підпільної лабораторії з виробництва «синтетики» заборонено курити, уживати їжу, визначати на смак і запахи виявлені хімічні речовини. Деякі синтетичні наркотики в концентрованому вигляді можуть справити такий самий вплив на організм людини, як і отрута. Можливим є виявлення легкозаймистих (наприклад, спирту, толуолу) і вибухонебезпечних речовин тощо. Американські експерти вважають лабораторії з

виробництва фентанілу найбільш небезпечними для здоров'я поліцейських, що спеціалізуються на операціях із захоплення підпільних лабораторій. «...Вдихання цієї речовини в приміщенні захопленої лабораторії навіть протягом однієї хвилини може спричинити трагічні наслідки: припинення функціонування центральної нервової системи і летального результату... Спокуси фентанілу легко проникають через шкіру, очі, ніс, порожнину середнього вуха, рот, слизову оболонку, порізи на тілі, навіть невеликі» [4, с. 17]. Дослідники зауважують, що суха фракція триметилфентаніл, схожа на порошок какао, за своїм впливом на організм людини в чотири рази сильніша за ціанистий калій. Після проведення обшуку членам слідчо-оперативної групи необхідно ретельно вимити з милом руки.

Доцільно акцентувати увагу на предметах, ділянках приміщення, які пов'язані з незаконним виготовленням, зберіганням і збутом синтетичних наркотиків. Зокрема, це:

- портфель, рюкзак, сумка, дипломат, у яких, можливо, переносили хімічні речовини, обладнання, на яких можна виявити сліди (наприклад мікрооб'єкти);

- тіло підозрюваного, його одяг, у якому він був вбраний під час синтезу або збуту синтетичних наркотиків. На них можуть бути виявлені запахові сліди (запах від здійснених хімічних реакцій) або хімічні речовини, використані для виготовлення синтетичних наркотиків, що випадково потрапили на одяг; з тіла підозрюваного проводять змиви медичним спиртом;

- місця викидання та знищення відходів;

- жорсткий диск у процесорі комп'ютера, гнучкі диски, флеш-носії;

- письмові документи (конверт з адресою відправника, листи, квитанції, чеки, грошові перекази, записки із зафіксованими в них фактами виготовлення, зберігання, збуту, записні книжки, щоденник підозрюваного), а також чисті зошити, блокноти або записні книжки з вирваними сторінками (на них можуть бути виявлені, наприклад, сліди від натискання приладом для письма) про хімічні стадії синтезу наркотиків; у письмових документах іноді фіксують відомості про надходження хімічних реактивів, обладнання, а також факти постачання синтетичних наркотиків збувальникам.

На практиці траплялися випадки, коли наркотики поміщали в батарейках кишенькового ліхтарика, запальничці з-під цигарок, фотоапаратах, упаковці з-під ліків, пачках масла, термосах інгальатора, футлярах для окулярів і контактних лінз, внутрішніх та нижніх частинах корпусу годинників. Здійснюють заливання наркотичних засобів з метою нейтралізації їх запаху воском, приховання в музичних інструментах, кисневих балонах акваланга.

Наркотики перевозили в продовольчих товарах (у плитках шоколаду, хлібних виробих). Під час обшуку необхідно слідкувати, щоб обшуканий не викинув або не підкинув якихось предметів комусь із присутніх, а після закінчення слідчої (розшукової) дії варто оглянути місце її проведення, оскільки обшуканий міг щось сховати або викинути перед початком обшуку [5, с. 59].

Також під час обшуку підлягають вилученню всі виявлені хімічні речовини й обладнання. На цій підставі експерт-хімік складає повний та об'єктивний висновок щодо можливості синтезу певного наркотику з вилучених речовин. Вчені зауважують, що обов'язковою вимогою є забезпечення герметичного упакування, оскільки хімічні речовини можуть бути леткими, отруйними, розкладатися в повітрі. Перевагу надають скляному посуду, з огляду на те, що деякі речовини, наприклад дихлоретан, можуть роз'їдати пластиковий посуд [4, с. 8]. Необхідно дотримуватися рекомендацій, які використовують під час пакування хімічних речовин:

- усі хімічні речовини повинні бути упаковані герметично;
- для недопущення взаємодії хімічних речовин у процесі транспортування та зберігання окремо один від одного упаковують: органічні розчинники та реакційні суміші з їх вмістом; кислоти і реакційні суміші з кислою реакцією середовища; луги та реакційні суміші з лужною реакцією середовища; металевий натрій або калій і суміші з їх вмістом (зазвичай розчинники, у які ці метали додають для видалення вологи); отруйні речовини (ціанистий натрій, ціанистий калій тощо);

- для забезпечення об'єктивності експертного дослідження об'єктів щодо наявності слідів наркотичних засобів, вихідних реактивів і прекурсорів не можна допускати попадання на об'єкти речовин з інших ємностей;

- тонкостінний скляний посуд, передусім із хімічними речовинами, перед поміщенням у коробку або ящик слід обгорнути м'яким матеріалом (ватою, ганчіркою) для запобігання його пошкодження під час транспортування й зберігання;

- на бирках ємностей із хімічними речовинами слід зазначити, де речовину було вилучено, чи було її переміщено з будь-якої іншої ємності або зібрано з будь-якої поверхні, а також відомості про вміст ємності, якщо вони є [6, с. 8–9].

Увагу приділяють вилученню, упакуванню, транспортуванню вдавлених слідів на папері. Категорично заборонено використовувати їх з будь-якою іншою метою (наприклад, як підставку під предмети).

Висновки. Одним з найнебезпечніших «винаходів» сучасності стала поява синтетичних наркотиків, які одержують хімічним

шляхом. Від наркотиків, вироблених з рослинної сировини, вони відрізняються за такими ознаками: вартість; посилена дія на організм людини; підвищена небезпека для здоров'я. Синтетичні наркотики стали лідером у списках продажів.

Під час підготовки до проведення обшуку у процесі розслідування злочинів у сфері нелегального обігу синтетичних наркотиків необхідно враховувати всі можливі та несприятливі ситуації, оскільки злочинець може приховувати наркотичні засоби в будь-якому місці (об'єкти, що його оточують, і навіть порожнини тіла).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сачко О. В. Процесуальні і тактичні проблеми проведення слідчих дій під час розкриття та розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків [Електронний ресурс] / О. В. Сачко // *Право і суспільство*. – 2015. – № 3. – С. 213–218. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_3_39. – Назва з екрана.
2. Шепітько В. Ю. Довідник слідчого / В. Ю. Шепітько. – 4-те вид., переробл. і доповн. – Харків : Одиссей. – 2013. – 232 с.
3. Методика расследования незаконных операций с наркотиками : науч.-практ. пособие / [С. В. Войцеховская, Г. И. Грамович, Л. Н. Калинин и др.] ; под ред. Н. И. Николаичика. – Минск : Харвест, 2003. – 224 с.
4. Воробьев И. А. Некоторые аспекты борьбы с незаконным оборотом наркотиков за рубежом : пособие / И. А. Воробьев, В. В. Князев. – Минск, 1995. – 68 с.
5. Албуд С. В. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: тактика проведення окремих слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій : метод. рек. / С. В. Албуд, С. В. Андрусенко. – Одеса : ОДУВС, 2018. – 100 с.
6. Бурдонова В. С. Расследование преступлений о незаконных действиях с наркотическими средствами / В. С. Бурдонова, К. С. Кузьминых // Особенности расследования изготовления синтетических наркотических средств на подпольных производствах и их сбыта. – СПб., 1996. – 194 с.

REFERENCES

1. Sachko, O.V. (2015). Protsesualni i taktychni problemy provedennia slidchykh dii pid chas rozkryttia ta rozsliduvannia zlochyniv, poviazanykh iz nezakonnym obihom narkotykiv [Procedural and tactical problems in conducting investigative actions during the disclosure and investigation of crimes related to illicit drug trafficking]. *Pravo i suspilstvo, Law and Society*, 3, 213-218. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_3_39 [in Ukrainian].
2. Shepitko, V.Yu. (2013). *Dovidnyk slidchoho [Investigator's Guide]* (4th ed., rev.). Kharkiv : Odissei [in Ukrainian].
3. Voicehovskaia, S.V., Gramovich, G.I., & Kalinkovich, L.N. (et al.). (2003). *Metodika rassledovaniia nezakonnnykh operatsii s narkotikami [Investigation Technique for Illegal Drug Operations]*. N.I. Nikolaichik (ed.). Minsk : Harvest [in Russian].
4. Vorobev, I.A., & Kniazev, V.V. (1995). *Nekotorye aspekty borby s nezakonnym oborotom narkotikov za rubejom [Some aspects of the fight against drug trafficking abroad]*. Minsk [in Russian].
5. Albud, S.V., & Andrusenko, S.V. (2018). *Zlochyny u sferi obihu narkotychnykh zasobiv, psykhotropanykh rehovyn, yikh analogiv abo prekursoriv:*

taktyka provedennia okremykh slidchykh (rozshukovykh) ta nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii [Crimes in the area of the circulation of narcotic drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors: the tactics of conducting separate investigators (investigators) and secret investigators (investigatory) actions]. Odesa: ODUVS [in Ukrainian].

6. Burdonova, V.S., & Kuzminykh, K.S. (1996). *Rassledovanie prestuplenii o nezakonnykh deistviiah s narkoticheskimi sredstvami [Investigation of crimes of illegal actions with narcotic drugs]. Osobennosti rassledovaniia izgotovleniia sinteticheskikh narkoticheskikh sredstv na podpolnykh proizvodstvakh i ih sbyta, Features of the investigation of the manufacture of synthetic drugs in clandestine industries and their sales.* SPb. [in Russian].

Стаття надійшла до редколегії 24.09.2018

Kalynovska O. – Postgraduate Student of the Scientific Laboratory on the Problems of Crime Investigation of the Educational and Research Institute No. 1 of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6448-9720>

Certain Aspects of Search Strategy During Crime Investigation in the Area of Illegal Synthetic Drugs

The accessibility of drugs is one of the main reasons why this substance, namely, «synthetic», acquires distribution. The facts of contemporary life indicate that the large-scale distribution of drugs is carried out through the Internet, anyone (regardless of age) can buy narcotic substances via this channel since there is a complete confidentiality of people concerned from both sides. Another important factor is that synthetic drugs formally have a legal nature, because the Law does not prohibit them, since a lengthy legislative process needs to be completed in order to prohibit any new psychotropic substance. Finally, when it comes to prohibition, the new alternatives have already emerged at the market, causing a lot of problems. For example, Chief Physician of Department for Drug Addiction Treatment at one of the hospitals in Munich warns that synthetic drugs used nowadays have a much stronger effect than those that were known before. «The peculiarity is that the experience of using new substances is imperfect, therefore, overdosing often occurs», the physician explains. Such drugs usage results in confused insanity, vital dysfunctions, and sometimes even fatal cases. This article tackles the aspects of preparation for and conduct of search in proceedings related to illegal drugs trafficking and psychotropic substances; also, it reviews which substances are of interest for Operations Department, where such substances can be found, and their effect on conducting this investigative (search) procedure. The main purpose of the search is to find and withdraw all the objects and items that are being illegally trafficked. In this category of proceedings, the following items are usually found and withdrawn: drugs; objects and devices for their storage, manufacturing, and processing with traces of drugs (kitchenware, packaging, etc.); money, values, and objects acquired illegally; counterfeited medical prescriptions, various bills and receipts related to the case; phones, credit cards, etc. This list is not exhaustive, as diverse tangible objects can be found during the search. Also, this article states that

it is necessary to carefully prepare for the search, because it is well-known that those persons, who deal with the sale of drugs, store the main party outside the place of their residence. Suddenness is the main attribute in arresting the drug-related criminals; otherwise, there is a high probability that a certain person suspected of committing a crime and the group such person was a part of will decide to cover the traces of crime. As of today, the situation related to drugs is adverse. It is explained by several factors, for example: absence of a clear system for detecting the drug users (not taking into account those persons who are under the apparent influence of drugs); high demand for drugs from diverse social groups of people; insufficient control by Law enforcement bodies of mass drug distribution over the Internet and diminishment of preventive work. In addition, it should always be remembered that it is not a problem to buy the drugs; instead, it is necessary to focus and work diligently in the field of crime prevention.

Keywords: drug trafficking; investigative situation; drug laboratory; synthetic drugs; precursors; criminal proceedings; investigative (search) procedures.